



15.



24

ARCHIMARESCHALLVS IMPERII
AENEATORVM PATRONVS ET IVDEX

ILL. I. CTORVM ORDINIS AVCTORITATE

P R A E S I D E

D. IOH. THEOPHILO SEGERO

EIVSDEM ORDINIS ET SVPREMAE IN PROVINCIA CVRIÆ
ASSESSORE ATQVE ANTECESSORE

A. D. III. IVNII ANNO CIOIOCCCLXXV

H. L. Q. C

D I S P V T A B I T

IOHANNES GOTHOFREDVS BOERNERS

BYRCHARDIDORPIO MISNICVS

L I P S I A E

E X O F F I C I N A B V S C H E L I A

ARCHIDIAKONVS IMPERII
LEONHARDVS PATRONVS ET INDEX

D. JOH. THEOPHILVS SEBASTIUS

IOHANNES COLLOTIVS COLLEGIVS

LEIPZIG

ILLVSTRISSIMIS COMITIBVS
AC DOMINIS
D O M I N O
ADOLPHO HENRICO
S. R. I. COMITI
A SCHOENBERG
POTENTISSIMI PRINCIPIS ELECTORIS SAXONIAE
CANCELLARIO

DOMINO
DETLEV CAROLO
S. R. I. COMITI
AB EINSIEDEL

EIVSDEM SERENISSIMI ELECTORIS SVPREMO AERARII
DIRECTORI PRAEFECTO S. CVBICVLI REI AGRARIAE
ORIFICIARIAE COMMERCIAE CVRATORI DELEGATO
ORDINIS S. IOHANNIS HIEROSOLYMITANI
EQVITI COMMENDATORI

VIRIS
ADOLPHO HENRICO
OPTIMO PRINCIPI CARIS

DE PATRIA

IMMORTALITER MERITIS

DOMINIS MEIS INDVLGENTISSIMIS

SACRVM


V *ILLVSTRISSIMIS VESTRIS NOMINIBVS,*
DOMINI, iuuenem, neque tantorum Virorum personis
fatis dignum libellum inscribere audeam, facit tum infi-
gnis VESTRA humanitas, qua omnes litterarum cultores benignissime
amplectimini, tum ipsa VOS coram venerandi opportunitas in
hac vrbe, in quam publici boni causa SERENISSIMVS PRIN-
CEPS ELECTOR VOS de rerum peritia ac dexteritate SIBI
publiceque notissimos, adeoque omnium maxime idoneos ad tanta
negotia sustinenda legauit. Est enim earum rerum, quae cum
Archimareschallatus dignitate coniunctae sunt, VOBIS, DOMI-
NI, quasi hereditaria cura: cum TVVS quidem Pater, ILLV-
STRISSIME COMES A SCHOENBERG, in legatione ad com-
mitia Optimatum Imperii, deinde ad Electoralia Imperatoribus Ca-
rolo VII. et Francisco I. creandis, eam curam egregie multos per
annos gesserit, TE que totum illi rei Ipse initiauerit; Parens ue-
ro TVVS, ILLVSTRISSIME COMES AB EINSIEDEL,
Mareschallus olim aulae Dresdensis primarius, vt caeteras omnes
amplissimi muneris sui rationes, ita etiam has illius partes, de qui-
bus in hoc libello tractatur, prudentissime diligentissimeque admini-
strauerit: uterque autem vir summus tantam excessivae virtutis ma-
gnorumque in rem publicam meritorum gloriam consecutus sit, vt
patria non satis possit mirari ac praedicare felicitatem Ipsorum in
VOBIS superstitem, qui iustitia, fide, consilio et omnium ciuiliu
rerum prudentia doctrinaque summis muneribus, quibus cum emo-
lumento

lumento publico praestis, spectata tantos Parentes aequatis. Permittite igitur, *ILLVSTRISSIMI COMITES*, ut non modo librum hunc beneficio Praesidis meum factum tutelae patrocinioque *VESTRO* committam, sed etiam ut me ipsum meaque omnia in fidem ac clientelam *VESTRAM* commendem. In quam si hominem ignotum, neque alia vlla re, nisi forte litterarum studio et *VESTRAE* virtutis admiratione commendabilem receperitis, facile excusationem metum futuri temporis a dura paupertate animo meo iniectam, nec vllam talem anxietatem decere me tam liberalium et potentium Patronorum clientem existimabo. Deum vero supplex veneror, ut *VOS, ILLVSTRISSIMI COMITES, SERENISSIMO PRINCIPI* et patriae diutissime seruet, saluberrimis *VESTRIS* consiliis grauissimisque pro salute publica laboribus successus largiatur prosperrimos, et splendidissimas *VESTRAS* prospicias perpetuo florere iubeat.

ILLVSTRISSIMORVM NOMINVM VESTRORVM

Lipsiae VI. Cal. Iun.
an. *CLD* *IO* *CCLXXV*.

cultor cliensque deuotus
Ioh. Gothofredus Boernerus



De Saxonica buccinatorum protectione dum commen-
tari aggredior, equidem fuisse ante me multos, qui
et ius patrociniū eius commemorarent, et controuer-
sias super eo ortas excuterent, haud ignoro. Sed lites nondum
compositae varii que errores a doctis etiam hominibus propu-
gnati repetitae tractationi materiam fecerunt, auctiorem etiam ex
eo, quod ad edictum D. Imp. Caroli VI. de emendanda opificum
disciplina, quippe quam tubicines imitari solent, primi eam ac-
commodauimus. Qui enim, BVDERTI iudicio, (*de protectione opifi-
cum speciali feudali ac privilegiata in Germaniae regno, in Symmict.
Observat. I. 4. 6.*) copiose, diligenter et erudite de hoc iure ex-
posuit CONR. FRIDERICVS REINHARDVS elegantissimum librum
de officiis imperii Saxonis, cui disquisitio ista inserta est, ante
nouae legis publicationem conscripsit, posteri ad eum cupidos ab-
legare, quam confirmare sententiam tutius censuerunt. Nec tam
mihī animus est, argumentum veluti de nouo refingere, quam di-
uersas opiniones ad examen, non nulla etiam, quae vaga apud alios
errant, in ordinem reuocare. In disquirendo vtētur academica
libertate, quam Optimi Principis nostri indulgentia et liberalitas
summa nobis concedit. Quod si in vlla rei parte errasse pru-
dentioribus videar, facile excusationem habebit integritas pro-
positi, cum priuati scriptoris error iuris quaesiti auctoritatem nun-
quam immineat.

II

Definitione protectionis vix opus videtur. Constat enim in-
ter omnes, ius siue singulos homines, siue vniuersitates et corpora
in clientelam suscepta, siue tandem bona et res fidei tutelae que



concreditas curandi et defendendi protectionem et parentelam, (A. B. tit. XV.) procurationem, patrocinium, tutelam, defensionem, medii etiam acui vocabulis recommendationem, commendam et commendigium, salui habitationem, saluam guardiam, mundium et gastaldiam, sed frequentissime aduocatiam, pro qua Latinos aduocationem dixisse obseruat MANVTIVS ad *Cicer. epist. fam.* VII, 10. eos denique, qui eiusmodi tutelam suscipiunt, defensores, tutores, (cap. 34. X. de *electione et electi potestate*) patronos, aduocatos et protectores appellari. CANGIVS *Glossar. v. Aduocat.* VVEHNER. *Observ. pract. v. Voigt.* MAGERA SCHOENBERG de *aduocatia armata* cap. 11. RECHENBERG. de *Aduocatis et Aduocatis Germanicis* §. 2. et 5. GOEBEL de *aduocatia armata*. Quippe ipsa defensionis necessitas fecit, ut eodem consilio, quo conditae sunt ciuitates et regna, tum reges et imperatores imbecilliorum tutelam aliis sub se magistratibus et principibus speciali lege committerent, cum qui se sua que bona defendere sponte non possent, potentiorum patronum eligerent, in cuius fidem et clientelam inito inaequali foedere reciperentur. Orta hinc diuersa aduocatorum iura, prout quisque clientum etiam suorum summus magistratus et iudex, aut maioribus saltem priuilegiis a supremo rei publicae tutore ornatus esset, aut cum clientibus vel de maiore, vel de minore facultate conuenisset: ne dicam, multos pleniorum, quam concessa esset, potestatem vel tacito usu et eorum, quorum de iure ac libertate detraheretur, patientia, uel armis etiam et aperta vi sibi asseruisse. v. KNIPSCHILD. de *ciuit. imper.* II. 24. Quam ob rem non nulli cauere iubent, ne ius protectionis cum iure aduocatie confundas. Nam et repugnare originem, quoniam aduocatos olim iura ampla et insignia habuisse palam sit, et reclamitare chartas, quae aduocatum et defensionem accurate distinguant, et contrarium suadere complura exempla procerum, qui aduocatie ius in summo pretio habuerint, denique diuersa uota ecclesiasticorum, id vnum agentium, ut aduocationis munus amolirentur, telum acerrimum id temporis aduersus ecclesiasticam libertatem. Ita fere HERTIVS *lib. II. Paroem.* 5. vbi id idem se satis probasse ait *diff. de Superiorit. territoriali* §. 2. quo loco ad auctorem *deduct.* *Lindauensis* fol. 829. sqq. amandat. Adduxit sane HERTIVS *diff. de consultat.* legibus

legibus et iudiciis in specialibus Rom. German. Imp. rebus publicis §. 17. litteras publicas e monumentis *VVurtembergicis*, quibus Rudolphus, comes de Hohenberg a. 1388. promittit, velle se monasterium Bebenhusanum non tanquam aduocatum, sed tanquam defensorem tueri: pariter Simon, comes Gemini pontis, atque Otto ab Eberstein profitentur, se monasterio Albae dominorum et bonis ad ipsum pertinentibus praefuisse, non aduocatorum nomine, sed tutorum: alias denique, quibus Ottones Ebersteinii comites an. 1276. aduocati a tuitione separauerunt. Neque ego nescio, aduocatae et protectionis vocabula hodieque a viris doctissimis discerni, eorumque confusionem multis perniciosam videri. Sed recte monuit auctor *narrationis de dominio et aduocata Moellensi* p. 29. quique eum laudat, BOCRISIVS erudita *diss. de eo, quod circa protectionem subditorum alterius domini territorialis inter status imperii iustum est*, aduocatae verbum diuersos habere significatus, eo que interdum iurisdictionem et praefecturam, interdum nudam protectionem et defensionem indicari. Quod igitur BOCRISIVS, secutus PAVLLINVM *de aduocatis monasticis* §. 13. constituit, protectoris fuisse defensionem parare clientulis perentibus, aduocati officium magis ordinarium in iure administrando et inspiciendis rationibus esse versatum, ex genere eorum est, quae plerumque cum litteris publicis consentire, non raro etiam ab eorum auctoritate recedere videas. Nam et aduocati non omnes iuris dicendi facultate gaudi, (v. STRVBEN. *obs. iur. et hist. Germ.* p. 271. sq. et *bor. subséc.* p. I. disp. III. §. 7.) & quibus iurisdicatio obuenerit, subinde nihilo minus patroni, protectores, defensores similibus nominibus appellati. Tutius e formula conuentionis, e legibus atque ex usu, quam ex diuersitate nominum, protectionis et aduocatae ius aestimatur. Dicamus aliis nudam defensionem gratuitis forte passionibus obtigisse, alios ius protectionis cum potestate uel maiore vel minore, qualem et quantam lex superioris aut clientum conuentio dederit, aut ausus etiam fortunati coeperint asserere, deinde siue ius siue silentium longo usu firmarit, consecutos esse. Quod innuisse videtur Henricus coecus, comes Namurcensis et Luxemburgensis apud AVB. MIRAEVM *Dipl. Belg. lib. I. cap. 6.* in charta an. 1154. exposita. Neque enim iure aduocatae, sed nomine se

destitui proficitur: *aduocatiam suae nomen*, inquit, *aduocati non habui in ecclesia, sed ipsius defensor existo*. Quanquam possunt sic capi haec verba, ut comes nullo iure cogente se tutelam eius ecclesiae gerere gloriatur. Hinc si quid video, eo loco non magis, atque altero ex charta an. 1233. exarata, quam *HUNDIUS Geneal. Bauar. P. II. p. 275.* exhibuit, ad confirmandum sententiam suam abuti debuisset *HERTIUS l. l.* Buccinatorum autem patrocinium iure optimo maximo inter Aduocatas Germanicas commemoratur, quanquam hoc ipsum eius nomen in tabulis publicis usurpatum non reperi ideoque in titulo libri malui Patroni et Iudicis vocabula ab ipso Ferdinando II. Augusto ad designandum Serenissimi Electoris nostri in tympanotribis atque aeneatoribus potestatem adhibita retinere. Quorum quidem verborum coniunctione longe melius arbitror, quam aduocati, dubiae atque ancipitis interpretationis, elogio exprimi eius tutelae per Germaniam vim. Videant, quibus hoc negotii est, num forte in ecclesiis et monasteriorum, regionum, ciuitatum et pagorum tutelis, non etiam in singulorum hominum tribuumue protectionibus Aduocati nomen placuerit.

III

Quoniam communi securitatis muniendae consilio homines in ciuilia foedera coierunt, atque ut paratior esset tum in pace, tum in bello defensio, se suaeque omnia commiserunt regum et principum, quasi tutelarium Deorum, iustis arbitriis, protectionem ciuium cum imperio naturaliter coniunctam nonnulli ordinariam appellare: aliorum autem quocunque titulo oblatam defensionem extraordinariam. Illo sensu Augustissimus Imperator totius Imperii atque ecclesiae supremum se aduocatam & tutorem proficitur: *Cap. noviss. art. I. §. 1. & 10. XXVII. §. 3.* posteriori significato complures ciuitates Imperii habent suos aduocatos. Placet *RECHENBERGII* explicatio, definiens *ordinariam aduocatiam, quae omnibus dominis et rectoribus ciuitatum vigore muneris sui, (von Amtswegen R. I. d. a. 1530. §. 10.)* competat; *extraordinariam, quae personam aut iura, quoad reliqua aliena, fidei protegentis illius, qui proprie loquendo dominus non sit, nec iurisdictionis aut gubernationis lege ganeatur, committat.* Ex illo genere istam, quam Principes magi-

strati-

stratibus mandant, legalem, eandemque, ubi beneficii lege teneatur, feudalem vocat, cuiusmodi Saxonicum buccinatorum patrocinium esse, ex sequentibus apparebit.

IV

Primus Septemviri Saxonis tanquam aeneatorum patroni et iudicis mentionem fecit Ferdinandus II. an. 1623. confirmatis tredecim legibus, in quas tubicines tironum causa conuenerant. v. *Confirmation über die 13. Punkte, welcher sich die Feldtrompeter wegen der Lehrjungen verglichen, d. d. 27. Febr. 1623.* ap. LIMNAEVM T. V. addit. ad lib. III. cap. 10. p. 210. ante quem nemo eam euulgauerat. Etenim eas ipsas leges a sodalibus pactas Imperator approbat cum hac cautione, ne ista confirmatio de Septemviri Saxonis tanquam buccinatorum castrensium excelsi patroni et iudicis de que successorum eius iure et facultate aliquid detrahere videatur. En verba Germanica! *Diese Punkte bestätigt Ferdinand der andere, doch mit diesem Beding, daß solche Confirmation dem Churfürsten zu Sachsen und dessen Nachkommen an dessen Recht und Gerechtigkeit, als der Feldtrompeter hohen Patron und Iudici unpraecudicirlich und ohne Schaden sey.* Exemplum priuilegii ait Limnaeus se habere ex communicatione buccinatoris aulici, nescio quo malo ingenio adiciens: cui fidem adhibeat, qui voluerit. Sed salua res est, et extra omnem dubitationis aleam posita, cum et ipse Ferdinandus II. eandem legem aliquantum mutatam repetierit an. 1630. et Ferdinandus III. Aug. idem priuilegium an. 1654. denuo confirmarit et auxerit ap. LVNIG. *Arch. Imp. P. gen. p. 558. sq.* et Serenissimi Electores Saxones an. 1650. 1661. 1711. et 1736. in legibus pro aeneatorum collegio scriptis eius honorificam fecerint mentionem, simul etiam ipsi se aditos a supplice turba tubicinum tanquam supremos eorum iudices defensoresque professi. *Cod. Aug. T. I. p. 427. T. III. P. I. p. 170.* Quemadmodum vero ex Augusti priuilegii verbis patrocinii eius antiquitatem colligimus, cuius tanquam notissimi iuris commemorit Caesar, sic D. Joh. Georgium II. Saxonem verissimae sententiae, qua illud officio Archimareschallatus inesse statuitur, auctorem habemus optimum maximum. Ipse in priuilegii tabulis VII. Mart. an. 1661. confectis sodalitiu buccinatorum preces refert, quibus
non

non in suis tantum Electoris ditionibus iurium suorum tutelam, sed vi Archimareschallatus parandam in adiacentibus etiam aliorum Electorum et Principum territoriis (*als auch wegen unsers tragenden Reichsmarschallamts in den benachbarten Chur- und Fürstenthümern*) collegii sui defensionem tuitionemque exorauissent.

V

Videamus vero, qua ratione ius huius protectionis ex Mareschallatu manauerit. Initio quidem Mareschalli regum Francorum, quorum iam mentio sit a GREGORIO TVRON. IX. 38. X. 5. AIMOINO III. 71. et FREDEGARIO locis compluribus, vix alia lege, quam hodierna comitum stabuli in plerisque Germanorum Principum aulis, rei equestris curam habuisse videntur. Etsi non admodum repugnabo, si quis eorum in militia potestatem, utpote ab ista equorum curatione oriundam, (vid. FR. LVD. BERGER. *Animadv. ad Coecej Juris Publici prudentiam p. 213.*) bellicis Dapiferorum Praefectorumque palatii, qui Majores domus dicebantur, imperiis antiquiorem & horum crescente potentia tantum per aliquod tempus repressam debilitatamque existimet. Etenim Dapiferi, Camerarii, Mareschalli, Pincernae officium nouimus Francorum regno longe vetustius etiam Herodoti tempore apud Scythas usitatum. Conf. CHRIST. THOMASIVS *de collisione morum cum iure scripto* §. 57. Nullo tamen tempore magis, quam Majorum domus dignitate sublata, auctoritas Mareschallorum eminuit. Nam horum vices in veteri regno Francorum principio Archiseneschaldi, deinde, cum et hos metuerent reges, apud ipsos occidentales Marescalci siue comites stabuli in plerisque sustinuerunt. ESTOR *de Ministerial.* l. 35. ETAT DE FRANCE tom. I. chap. I. p. 39. P. DANIEL *Histor. Milit. Francor.* tom. I. lib. III. p. 124. sqq. Neque enim insolens erat in Francis, delere honorum nomina, vim aliis in ordine proximi retribuere, cuius rei arcanas rationes illustrissimus BVATIVS, pandit in *Orig.* passim Quemadmodum igitur maiores domus maximam omnium rerum secundum regem potestatem habuerant, sic primum Senescalci, mox Marescalci siue Comitibus stabuli summa domi militiaeque auctoritas extitit. Nam & Senescalcus, etsi nomen coquorum tantum reique familiaris praefecturam indicare videatur, suc-

successione in palatii magistrorum locum alias partes & ipsum militare imperium ad se traxerat, cum rex proelio interesset, vexillum ferens. ESTOR l. l. CANG. in *Glossar. v. Senescalcus*. Neque vero haec modo in bellicis expeditionibus iura, sed alia quoque pacis munera ex descriptione HINGMARI in *epist. ad ord. Franc. cap. 23*. Dapiferis olim propria mutatis aulicae disciplinae rationibus factae sunt Marefchallatus accessiones. MASCOV. *de Origin. Officiorum aulicorum S. R. Imp.* §. 34. In Germania ab Ottonis M. aetate, quo tempore Arnulphus Bauariae Dux, VITICHINDO teste *Annal. II.* equestri ordini & eligendis locandisque castris praefuit, imperium belli ad Marefchallum pertinuit. Iste Arnulphus contra Hunnos, Bernardus Ottonis III. Marefchallus contra Slauos exercitum duxit. Nec alia de causa, si FR. LVD. BERGERVM in *annor. ad Cocceii iuris publici prudentiam* p. 214. audias, Slavos oppressit Henricus Leo, quam quod esset primarius exercitus Praefectus. Ipse IOH. PETR. LVDOVICVS *German. Princ. lib. V. cap. 4. §. I.* at ille Saxoniarum partium profecto non nimis studiosus, fatetur vetustissimis annalibus supremum castrorum Praefectum (*Obristen Feldhauptmann*) Saxonem appellari. Et constat Saxoniae duces ab Ottonis III. tempore, quo Bernhardum eo officio functum diximus, Archimarefchallatum perpetuum habuisse. MASCOV. l. l. §. 36. & in *Origin. Juris Publici I. R. G. illustratis ex rebus Imperatorum Saxonum* §. 25. Equis igitur in tanto omnium testimoniorum consensu dubitet summos imperialis exercitus duces a prima regni Germanici constitutione Archimarefchallos agnoscere, quibus & vexilli primarii & praeferendi gladii honor istius antiquissimae praefecturae dignitatem confirmat. Apud eosdem bellici imperii comes disciplinae militaris custodia fuit. MASCOV. *de Bello solenni imperii* §. X. ZECH. in *Feciali Europaeo P. I.* p. 252. sq. FR. LVD. N. D. BERGER. l. l. p. 213. Serius in Gallorum exercitu iisdem praerogatiuis frui coepit Comes Regii Stabuli, (v. P. DANIEL. l. l.) quibus trans Rhenum diutius Seneschalci gavis. Etiam in Lotharingico regno mos iste Alphonsi electi Imperatoris aetate perduravit, uti ex litteris inuestiturae Friderici ducis Lotharingiae Tolentatis an. 1258. perspicitur apud LEIBNITIVM *Cod. Jur. Gent. Dipl. P. I.* n. 13. p. 29. et MASCOV. *de Origin. Officiorum Aulicorum S. R. Imp.*

Imp. §. 34. Quod igitur verus auctor ap. *PATTIVM de pace publ.* lib. III. cap. 8. p. 581. Carolo III. imperatori consulit, ut expeditioni Italicae idoneum Seneschalcum siue Mareschalcum praeficiat, nisi locum habet *KYHNII* conjectura *de iurisdictione Mareschallorum in S. R. I.* Sect. I. §. 16. permista utriusque officii vocabula esse tanquam synonyma, procul dubio ad diuersas regnorum imperium Romanum constituentium formulas atque ad Augusti arbitrium, qua ex ratione ducem isti exercitui praeponendum eligere vellet, referendum est. Videtur autem in Germania maxime equitatus dignatio, in quo praecipua belli vis spectabatur Archimareschallo Imperii primas in exercitu meruisse. Nescio, an eandem ob causam summo militum magisterio, quod in Lotharingia et Francia occidentali Seneschalci gerebant, Archidapifer Germanici regni caruit: neque id agere iam decreui. Sed hoc, quod magis ad propositum spectat, prope verum est, pedestria tympana ideo infra dignationem artis liberalis posita eorumque pulsatores collegii iure et speciali Serenissimi Electoris patrocini ad hunc vsque diem exclusos esse.

VI

Quod si imperium belli et militaris disciplinae custodiam sub Augustis habuit Archimareschallus, eundem etiam aeneatores potestate sua regere ac tueri oportuit. Aliorum auctoritatem secutus eo nomine tam tubicines, quam tympanotribas siue anacaristas complector. Nam et eodem Imperatorum atque Electorum nostrorum priuilegio, quo nomina eorum frequentissime coniuncta videas, perfruuntur. Caeterum tympanistae atque anacaristae vocabula nemo temere reprehenderit. Quis enim in tali re verborum nouitatem redarguat? Olim tympanistae in classibus populi Romani sub Seruio Tullio describendis apud *DIONYSIVM HALICARNASSEVM* lib. III. legebantur. Sed his tympanum ademit *LIPSIUS M. R. III. 10.* eosdemque *BONAVISAS* effecit. Idem uero l. 1. ubi Gallos matris Deum refert in marmoribus conspici tympanum manu tenentes, rotundum infra, supra planum atque ibi corium inductum, quod bacillis pulsant, adiicit, eiusmodi esse equestria Germanorum vel Afrorum tympana. Quibus verbis utitur *P. DANIEL hist. mil. Franc.*
tom.

tom. I. lib. vi. cap. II. p. 385. vt ostendat Germanos aetate Lipsii tympanis vsos. CANGIVS quidem v. NACARIA et in *diff. ad Iouillam* a Saracenis illa in Hispaniam portata, ab Hispanis deinde ad Francogallos et Anglos cum ipso nomine peruenisse existimat. Sed VVACHERVS noster, vir talium rerum longe peritissimus, in *Glossar. v. Nacaria* vti Casanouae, Huetii, Menagii notationem a *nacre* concha tritonia genus aliquod tubae vel alterius instrumenti inflati nomen duxisse opinantium reiecit, sic P. Danielis sententiam Gallos tympana a Germanis accepisse scribentis ipsa nominis originatione, quod sit a *nack* equus, adeoque tympanum equitatus seu tympanum equestre significet, erudite confirmat. Pergit: *Germani hodierni uocant Paucke a poschen, pulsare*. Istam uero celeberrimi uiri notationem nacariae vix probes, nisi memineris *nack* equum dictum a *haegan hinnire*, et hoc forte in *knaken, gnaken*, quo ad exprimendum sonum ex ossium similiarum corporum fractione vel concussione editum utimur, superesse. Quam ob causam *Nacaria* siue Itolorum pronuntiati *gnaccaria*, (vtique autem verius atque antiquius *nacariorum* vel *nacariarum*, quam *anacariorum* nomen, tametsi etiam hoc vsus probauit) facile eodem sensu dici potuerunt, quo *paucken* dictae sunt a pulsando. Vnde uero Germani tympana habuerunt? Vero simillima MASCOVII coniectura in *Hist. Germ. xvi. §. 44. et obs. 38. p. 248.* ab Auaribus siue Abaris. De his apud Suidam Menander, LIPSIUS etiam l. c. laudatus: *Abari sub initium proelii dissonum et horridum clamorem tollere et cum fremitu bellico tympana quoque pulsare statuerant, vt inopinato illo et uehementi strepitu Romanos percellerent et terrent.* Vtrum Abari ab Indis, an Parthis nacaria sua acceperint, in medio relinquimus. Quicquid sit, quisque populus in aptando instrumento et excollendo ingenium suum secutus est. Parthi et Indi, Curtio et Plutarcho testibus, aerea tintinnabula, Abari maxime barritum admiscuere. Ab Auaribus armorum societate ad Slauos, ab vtrisque ad Germanos tympanorum vsus progressus esse videtur. Nam et alia bene multa harum gentium instituta maiores nostri moribus suis aptarunt, et, quod VOSSIVS iam pronunciauit, *de poematum cantu* p. 107. si originem instrumentorum, quae hodie in vsu sunt, inquiramus, pleraque ea a barbaris ad nos peruenisse inueniemus. Qua de

caussa non dubito, tubas etiam siue buccinas nostras Slauciae originis credere. Vulgus, vt est in vitis Abbatum S. Albani apud CANGIVM l. I. *trumpfan* vocat, Germanus *Trompete*, Camber *Trumpls*, Lutherus *Drommete*. Diminutiua aut VVACHERVS a Francico *trumbo*: cuncta per epenthesis a Sarmatico *traba*, tuba, quod sit a *trabia*, inflo, cano, modulator; voces sistere FRENZELIVM in *Orig. Sorab. p. 233*. Sane dignissimae sunt Slauium antiquitates, quae communium originum atque insulitorum causa a Germanis cognatisque nationibus diligentissime inuestigentur, in quo genere doctrina Celsissimi S. R. I. Principis IOSEPHI ALEXANDRI IABLONOVII, praefidii et decoris litterarum, industriam felicitatemque reliquorum indagatorum omnium dudum supergressa excellit.

VII

Sed haec digressio eo pertinet, ne tympanorum et tubarum disciplina in imperiali exercitu nimis noua iudicetur. Caeterum non debemus exilimare, ad excolendam artem nihil contribuissse Germanos, Rude inuentum non potuit, nisi multorum sensum ingenis perfici, nec suauitatis aliquem sensum in delicatis aulicorum auribus excitare, nisi a tali perfectione. Emendationum modorum, vt omnis militaris ornatus atque oblectamenti praecipua sine dubio causa fuerunt hilaria ludorum equestrium, in quibus nullum temere honestae incunditatis laetitiaeque genio et arti temporum ac Germanorum grauitati accommodatae genus omisissum. In his quoque gymnasiis, velut in ipso bello, si quid in concione renunciandum, tuba prius indictum silentium: sonus instrumentorum inter acclamationes auditus: choreae et saltationes, terminus ludorum, ad buccinam actae. V. GEORG. SCHVBART. *de ludis equestr.* cap. IV. §. 14. v. §. 7. 15. 18. Haec tubicinibus in aulis regum et principum via, in quibus, etsi curiae militarem ornatum depouuerunt, nec bellica, vt olim, ad delectationem exercitationemque edunt spectacula, nihilo minus ad hunc diem cum collegis suis tympanistis retenti sunt. Tympanorum quidem rigidior sonus: nec mirum, si tardius coepit ad modos cogi. Sed postquam difficultatem industria atque ingenium superauerat, ars uisa est tanto dignior, quae musicos inter concentus siue iocularis terroris, siue alendi belli-

bellicosi spiritus causa in aulis reciperetur, quanto ea insigniorem usum praestet in militia equestri. Quod si, his constitutis, ex me quaeras, quo tempore et tubae et tympana coeperint in aulicis instrumentis haberi, nihil habeo dicere, nisi hoc vnum, videri hoc iis maxime temporibus factum esse, quibus aulicum ministerium ornamenta virorum militarium sumisit, quanquam haec etiam coniectura facile everti potest, et de tympanis difficiliter asseritur propter prisca illorum usus obscuritatem. Hodierna utriusque aeneatorum generis in aulis officia docent SECKENDORF, in lib. *Teutscher Fürstenstaat* III, c. 5. §. 19. et ex eo CHR. VVILDVOGEL *diff. comm.* §. 38.

VIII

Qui nihil lectorum intelligentiae tribuunt, atque omnia ad suam formulam exequentur, vereor, ne mihi litem faciant ob tympanorum descriptionem omissam. Sed videant, quaeso, de tympanis laudatum DANIELEM *hist. mil. Franc.* l. VI, p. 385. deque buccinis CHRISTIANVM VVILDVOGEL in *diff. de Buccinatoribus eorumque iure* §. 2. et 7. nisi malint e *lexicis muscorum*, cuiusmodi aliud Chemnicii 1737. prodiit, aliud IOH. GOTHOFREDVS VVACHTERVS in lucem emisit, rem oculis facilius cognoscendam, quam verbis, ediscere. In exercitu horum instrumentorum usus latissime patet. Ad excitandos pugnantium animos in praelio, in excursionationibus, in excubiis, in murorum conscensione, ad significationem itinerum, ad conuocandos reuocandosue milites, ad terrorem splendoremque iustitiae, si qua seuerior sententia expeditur, conciliandum, in publicandis edictis militaribus, in ordinando, si opus sit, remeatu aliisque quam plurimis bellici imperii negotiis ipsorum opera adhibetur. Conf. DANIEL I, l. p. 383. VVILDVOGEL I, l. §. 39. et 40. Aeneatores ad hostes missi mutuis gentium moribus pro commercio sermonis habendo cum plena securitate eunt et redeunt. v. HERTIVS de lytro sect. 1. §. 8. Op. Vol. 1, p. 169. Ex quibus omnibus tum eorum et tympanistarum in bello necessitas, tum bellici ducis, quem imperiali exercitui leges Imperii Archimareschallum praeficiunt, in ipsorum militias ius ac potestas ita perspicitur, vt longiore oratione non opus sit ad necessitudinem aduocatae a Serenissimo Electore Saxone iisdem eorundemque

collegiis praestandae atque splendidissimi Archimareschallatus officii demonstrandam, ut citius corpora membris, quam pro ea, quae a tot saeculis uiguit, militari disciplina Archimareschallatus imperii aeneatorum protectione, sint caritura. Quomodo, quaeso, exercitus ordinabitur, quomodo milites siue in itineribus, siue in proeliis disponentur, quae temporum obseruatio, quae audientia imperatorum, quis impetus erit, quae salus in fuga, si non eadem vox iisdem aeneatorum signis per totum equestrem exercitum exprimitur? Qua autem ratione exprimi poterit, nisi communis omnium in imperio tympanorum et buccinarum instituta sit disciplina? Quis hanc, nisi praefectus militiae, ordinationibus et legibus instruat? Haec opido conspicua rei necessitas facit, ut tympanistarum et buccinatorum sodalicia, in castris illa et sub militari imperio nata, caeteris omnibus artificum vel opificiorum collegiis per Germaniam institutis priorem antiquioremque existimem, nec posse, nisi cum imperialis exercitus ex tot diuersorum Principum militibus instruendi communi disciplina, interimi ac dissolui opiner.

VIII

Ex eodem fonte iurisdictio Archimareschalli in caussis artem aeneatorum et sodalicii, quod constituunt, leges attingentibus manat. Quomodo enim disciplina custodiat, si duci vim statuendi coërcendique potestatem ademeris? Qua lege stabit tubarum et tympanorum, perque ea imperii militaris concordia, ubi quisque pro lubitu canendi pulsandique modos instituat, tirones nullo delectu, doctos, an indoctos admitrat. Itaque cum sub saeculi huius primordia pars illius iurisditionis a non nullis in dubium uocaretur, nemo tamen unquam repertus est, quem non ipsa rei necessitas ad locum ei, in comitiis, in curiis solennibus et in castris Imperii relinquendum, ad fatendum istius potestatis exercitium, quoties ipse Mareschallatus exerceatur, coëgerit. Tum enim vim Electoris in tympanistis et buccinatoribus, saluo Archimareschalli officio, salua legum auctoritate, tolli non posse, aduersarii pleno ore concedunt. *LYNKER Cent. XIII, Dec. 1351. VVILDVOGEL de Buccinatoribus eorumque iure §. 47. et, qui istis partibus fauet, FR. LVD. N. D. BERGERVS 1, 1, p. 214.* Sic saltem non nudam protectionem tubicinum

num et nacaristarum fatentur Archimareschallatui adhaerere, et haecenus ea, quae §. v. posuimus, perque hanc occasionem iterum inculcamus, ad ordinarias siue legitimas aduocatas referendum esse hoc patrociniū, nostrisque Electoribus tanquam partem supremi in Imperio officii cum iuris dicendi potestate obtigisse, suis suffragiis videntur probare: sed quod infra apparebit, videntur tantum. Res maiori testimonio nititur, quod ipsum ad refellendam opinionem, ac si extra imperii curias, castra, comitia Potentissimus Archimareschallus exercitio sui iuris destituatur, inprimis pertinet, nempe ea, quam supra laudauimus, protestatione Ferdinandi II. Aug. se confirmatione statutorum a buccinatoribus confectorum iuri et facultati Electoris Saxonici, ceu supremi aeneatorum Patroni et Iudicis, nihil detractum velle. Dignae sunt tabulae, quarum totum argumentum non incurius talium rerum lector animaduertat.

X

Exemplum priuilegii an. 1623. d. 27. Febr. lati apud LIMNAEVM l. l. utique mancum est. Pleniorem confirmationis an. 1630. repetitae formulam LVNIGIVS l. c. et ANT. FABER *Cancell. publ.* P. IIII. p. 848. sq. ediderunt. Vbius apparet, buccinatores et tympanotribas iam ante id tempus collegii et arcae communis ius habuisse. Etsi enim fidicines tibicinesque vagantes, et, quotquot cum iis conuersarentur mendicandoque aut in tabernis atque popinis vitam transigerent, priscae disciplinae seueritas ignominia quadam notauerat, quapropter ab honestis collegiis et sodalitiis excludendi viderentur, et forte ante militis perpetui vsū multi etiam campestres buccinatores post missionem exercitus his nebulonibus se subinde associando, vt de toto genere vulgus male existimaret, meruisse possunt, bene tamen recteque a VVILDVOGELIO traditur, verba iuris Saxonici lib. 1. art. 37. et 43. de contentu atque infamia fidicinum (*der Spielleute*) ad buccinatores et tympanistas, nedum ad nobiliores musicos, haud produci debere, cf. ESTOR *in Iurisprudēt. German. priuata. cap. 92. §. 669.* Quin ordinatio imperii politica an. 1548. promulgata, tit. de opificum filiis, nominatim aeneatores numero ignominiosorum exemit. Istud quoque tubicinum ius, quod Ferdinandus II, cap. XI, Ferdinandus

III. cap. III. ipsis confirmat, ne quis turmae aut cohorti praefectus, neque alius dominus quispiam bona buccinatoris demortui vindicet, non seruos, quos arceat Ferdinandus III cap. XVI, sed ingenuos aut liberos, aut qui plenam libertatem herorum beneficio consecuti essent, hanc liberalem, siue vt. Germanico stilo vocatur, equeitrem artem tractauisse euincit. Sed societas istorum artificum, quam unoquoque tempore non tubicines tantum, uerum etiam anacarifas uno uinculo continuisse ex cap. priuilegii prioris VI, intelliges, etiamsi dubio procul a priuatis pactionibus orsa, (cf. STRVBEN *Hor. Subf.* p. 1. p. 515) satis potentem tamen sui defensore a multis inde seculis Archimareschallum habuerat, cui etiam omnia iura et priuilegia sua deberi illi ipsi fatentur apud ZECHIVM *Fec. Europ. I. I.* vt forte haud opus uisum esset de priuilegio Caesareo cogitare, nisi turbulenta Ferdinandi II. tempora, siue maxime tironum, siue conseruandarum hereditarum causa, eius petitionem suassissent. Quibus precibus cum Imperator locum reliquit, haud dubie in mentem venit suspicio, posse Archimareschallum imperii, ceu supremum buccinatorum Patronum et Iudicem, siue ex antiqua consuetudine, siue etiam ex pacto cum clientibus inito, vel percipiendae partis multarum, uel etiam hic illic bonorum vacantium iure potitum esse: posse denique imperatoriam constitutionem talium rerum, qualium maxime penes Archimareschallatum ordinatio sit, unde antiquissimas etiam leges et sua omnia ad id tempus iura buccinatores tenerent, ex administratione summi officii aulici, sine vlla Serenissimi Electoris culpa, quasi aliquam partem detraxisse uideri, quin maleuolorum interpretationibus uel in perpetuum exemisse. Nam ab antiquo ius statuendi ordinandi que publicam disciplinam in manu Aduocatorum fuit, cf. STRVBEN *Hor. subf.* tom. I. p. 508. Imperator igitur more Augustorum non infrequentem in eiusmodi priuilegiis cautionem apponit, ne iura Electoris Saxonici beneficio Augustali imminuta existiment aeneatores. Nam si malis, praescitu Septemuiri eoque clientum causam Caesari commendante hoc priuilegium latum conicere, primum eius commendationis non extat memoria, adeoque illa sine auctore statureretur: deinde nihil obstat quin possit ipse Elector simul cum causa clientum adscriptionem conditionis, ne calumniosa imperatoriae legis interpretatio fiat, Caesa-

Caesari commendasse. Ipsi quidem buccinatores ius Saxonis Caesareo priuilegio non imminurum, sed auctum intelligentes, quo etiam sibi et rebus suis optime consultum prospectumque esse experiundo cognorant, non modo an. 1650. 1661. 1711. 1736 et 1739. quod ex *Cod. August.* Tom. I. p. 427. sq. et T. III. P. I. p. 170. sq. apparere supra iam diximus, sed teste *FEC. EVROP.* p. 253. et 254. an. etiam 1657. quo leges aeneatorum XXIII. priuilegio Ferdinandi III. confirmatas assensu suo approbavit Elector, atque iterum an. 1658. imperatoriae liberalitatis fruitionem defensionem que a Potentissimo suo Patrono supplices orauerunt atque obtinuerunt.

XI

Quocunque te veritas, fateri cogeri, Imperatorem ius Saxonis de buccinatoribus iudicandi agnoscere, cuius quoque perpetuam sanctissimamque tuitionem, vt maiestatem imperatoriam decet, in hoc publico monimento assueuerunt. Vnde omnes iuris publici doctores post Limnaeum, praeter paucos, quos nominauimus et qui forte horum castra sequuntur, vno ore affirmauerunt, Serenissimum Archimareschallum non modo patronum aeneatorum, sed etiam iudicem esse. Sed id ipsum volunt etiam aduersarii nostri concessisse videri, v. *Repertorium Iuris Publ. cum praef. Buderii emissum v. Erzmarfschall* §. VII. Nempe ambiguo iurisdictionis vocabulo ad opinionem suam cum lege conciliandam calidè abutuntur. Quo fit, vt, quod verbis concedunt, reapse tollere atque eripere conentur. Aiunt in exercitu imperii, in comitiis, in solennibus curiis, si Archimareschallus suum officium gerat, de potestate eius in buccinatores tam bellicos, quam aulicos, siue in ipsa Imperiali militis merentes, siue a Proceribus aut legatis eorum in comitia curiasue adductis litem non fore: quanquam et in ea re non omnes omnino sibi constant, Nam BERGERVS *notum in vniuersum quoad aulicos tubicines controuersiam, neque immerito forsan scribit.* Vtique si aduersarii vicerint, vereor, ne mox etiam de buccinatoribus in solenni Imperii conuentu Principum legatorum que comitibus ea omnia decernere velint, quae contra sensum antiqui iuris ad imminuendam iurisdictionem Archimareschalli et Vicarii eius de Procerum ac legatorum in comitiis famulatio in vniuersum subinde prolata sunt, v. *Bedenken über die Frage:*

C

Ob

*Ob der Reichs Erb-Marschall bey Reichsversammlungen über die da-
selbst befindliche Gesandten Secretarien und Canzleyverwandten die
Jurisdiction habe?* in LVNYG. Europaeischen Staats Conf. tom. II. n.
267. ANT. FABRI Cancell. Europ. tom. XLVII. p. 718. KVHN. l. I.
sect. II. §. 15. et. 16. IACOBI GARMON. disp. de iurisdictione in
legatos eorumque comites praesertim Statuum S. R. Imp. in comitiis.
ill. IAC. HENR. BORN. Observaciones de potestate iuris dicundi cum
Archimarschallatu Saxonico copulata. Sed utamur ista tantisper con-
fessione. Verum haec talis iurisdictione an ex iure protectionis ori-
tur? An eam imperator Saxonem tubicinum iudicem et parrontum
appellans potest in animo habuisse? Quis credat viros eruditos sta-
tuere, Ferdinandum II. Aug. cum leges buccinatoribus de ponen-
do tirocinio aliisque ad collegii sui atque artis dignationem, nec
non ad arcae compendia spectantibus rebus dederit, in iis censu-
isse cauendum esse, ne ista talia privilegia iuri Marschalli pri-
marii de causis aeneatorum pecuniariis et criminibus cogno-
scendi, si forte sub eius vexillo in imperiali exercitu militent
aut in aulico comitatu Procerum conuentus Imperii frequentanti-
um reperiantur, vilo modo derogent atque noceant? Quo enim
modo huic iurisdictioni obesse, aut qua specie veritatis illi ista
opponi possunt? Si possent, quidni imperatores omnibus Procerum
priuatorumque privilegiis (quanta enim, quaeso iure antiquo in
exercitu et comitiis Marschalli iurisdictione fuit!) eiusdem con-
ditionis formulam inseruerunt?

XII

Nimirum corrumpere Iureconsulti Ienenses, auctores totius
controuersiae dato responso, quod LYNCKERS et WILDVOGEL lo-
cis commemoratis exhibuerunt, corrumpere, inquam, uerbum Iudi-
cis in privilegio Ferdinandi. Res artis, quarum iudicem leges
Archimarschallum constituunt, cum caeteris aeneatorum uel cri-
minibus uel ciuilibus causis commiscuerunt. Illarum notio uniuersa
totaque collegiorum, quibus tubicines nacaristae que continentur,
ordinatio penes Archimarschallum qua Patronum ipsorum et Iu-
dicem est. In imperiali exercitu Archimarschallus pro militari
imperio et iudiciaria potestate, quae illi inhaeret, de omnibus mi-
litum delictis et litibus cognoscit et statuit. In solenni imperii con-
uentu

uentu tantam ipsi iuris dicendi potestatem leges publicae tribuerunt, ut ei omnium legatorum familiae, et omnes peregrini, ipsi que urbis ciues, quibus cum peregrinis negotium aut rixa intercedit, subesse debeant, et causae tam ciuiles, quam criminales, vel ab ipso, vel ab eius vicario iudicari. REINHARD. *de Officiis Imp. Saxon. Sed. II. §. 19.* Quod si igitur aduersarii in exercitu tantum curiaque solenni potestatem buccinatoribus ius dicendi Archimareschallo concessam volunt, quis, quaeso, non intelligat, omnem eam iurisdictionem singularium causarum, quae a iure protegendi aeneatores vnice profisciscitur, et quam cum eo patrocinio coniunctam testantur Imperatores, hac ratione omnino negari et tolli. Nam si in bello velint Imperiique comitiis res artis etiam buccinatorum et collegii priuilegia ad notionem Serenissimi Saxonis deferri, cur, quaeso, in conuentibus tantum et exercitu iurisdicio ista ad Archimareschallatum pertineat? Nullam huius rei rationem perspicio, nullam legem, qua contra ordinem iuris praecipitur, ut certis tantum temporibus Archimareschallus potestatem patrocinii sui exerceat, cuius causa perpetua est, finito bello, postque reditum e comitiis vel solennibus curiis alii, quod ad artis collegiique dignitatem ille statuerit, subuertant. Saue, si de hoc genere iurisdictionis cogitauissent Ienenses, nec diuersissimas species, ut causae velificarentur, miscuissent, non potuissent illi adeo secum ipsi pugnare, ceu factum esse iam uidit atque indicauit REINHARDVS l. l. p. 142.

XIII

Stat igitur sententia, iudicium Serenissimi Saxonis de aeneatoribus, quod ipse tanquam Patronus exerceat, omnium temporum atque locorum esse, et cum antiqua militaris imperii custodia, unde etiam origines duxit, necessario vinculo contineri. At ipsi libentes fatemur, non alias, quam artis, causas eiusque disciplinae, quae in buccinatorum collegiis ordinata est, extra solennes curias et bellicas imperii expeditiones deferendas esse ad Archimareschallatum tribunal. Sed noua ratione vtuntur aduersarii, ut aulicos tubicines eximant: nullam esse in Principum aulis Archimareschallatus potestatem: has quemque ex Proceribus pro imperio ordinare, magistrum etiam curiae aut Mareschallum, cuius iudicio res aulicorum subdunt, ab antiquis inde temporibus constituisse. Quae quidem

dem argumentatio facile frangitur, ubi aulicorum et militarium buccinatorum idem genus eademque priuilegia esse obserues, ubi legem imperii publicam, nemini licere aeneatorem se profiteri, nisi qui iustis tirociniis positus rite consecutus sit sodalitiu priuilegia, animaduertas. Rem omnem conficit cap. xx. priuilegii a Ferdinando III. impertiti, quo, vt sit vna militarium aulicorumque buccinatorum origo, sic paria quoque utriusque generi tribuuntur iura, vt et ipsi et tympanistae vno eodemque collegio contineantur, iisdemque moribus ac priuilegiis vtantur fruantur.

XIII

Principum Imperii ius, ne ciues e suis finibus, neque ad peregrina tribunalia euocentur, huic tali potestati Electoris Saxonici speciose magis, quam recte opposuerunt. Primum illud recentius esse monet REINHARDVS l. l. p. 141. n. 4. deinde erudite responsum est a ZECHIO, summo uiro, non magis illud hac buccinatorum ad Archimareschallatum reuocatione infringi, quam excitatione aliorum opificum ad externam collegii, cui forte adscripti sint, arcam, qua nullus vnquam Princeps priuilegia sua opinatus esset imminui. Sane iuris de non euocando ciues, quod vocant, veras haud intelligunt rationes, qui serio ista argumentatione vtuntur. Ergo ne, si cuidam sodalitie, si collegio Canoniorum in territorio alieno adscriptus sim, et sodales mei ad habendos conuentus resque collegii decernendas, audiendam quoque collegii, num aliqua sodalium lex, num multa commissã sit, de me ipso sententiam, proposita exclusionis uel alia poena me reuocent, Princeps de euocationis iniuria conqueretur? Summam in terris suis potestatem, quam publicae leges Optimatibus Imperii affirmarunt, colimus omnes et veneramus. Quemadmodum vero, salua illa et saluis legibus, regia iura Imperatoribus reseruata in Principum territoriiis exercentur, ecclesia etiam tum in Catholicorum ditionibus, tum sub Principe aliis sacris addicto pro sua libertate eam potestatem exercet, quae ex iure collegii oritur, sic superioritatem territorialem et ius euocationibus ciuium intercedendi Saxonis de buccinatorum rebus iudicio imminui frustra contendas. Haec omnia aut ignorantem aut corruptionem verae indolis, quae in iurisdictione ex collegii iure coorta, cernitur, nimis arguunt. Et cur tot aliae Aduocaciae Protectionesque opificum, de quibus BYDERVM lau-

laudauimus, supremam Principum potestatem non aequè infringere existimant? Neque opus est, seruitutem iuris publici comminisci, ad protectionem aeneatorum cum superioritate territoriali conciliandam. Verius est, ut artificum fere omnium singularem olim tutelam per totum imperium imperatores gesserunt, (v. GONNIVS *de Protectione opificum extra territorium* ap. SCHOTTVM in *Hebdomadal. iuridicis* n. XXIII. § 7. 8. 9. 10.) sic ex Imperatorum iure maximis illis grauissimis que de causis, quas supra attulimus, tubicinum et nacaristarum aduocatiam ad Archimareschallos peruenisse. Quis vero, quae Imperator aut Archimareschallus vice Imperatoris in territorio Germanico iura exercet, ea ipsa per modum seruitutis haberi concedat?

XV

Caeterum condonandus est error ADRIANO BEIERO, scribenti fodalitates opificum, si qui in Germania Protectores habeant, tamen tantum particulares habere, quorum aduocatia certo Imperii districtu contineatur. *de Collegiis Opif.* cap. XIII. §. 11. Ignota, certe non satis nota ante Limnaeum plerisque iure consultis buccinatorum protectio, sola inter omnes tales aduocacias non aliis, quam ipsum Germanicum imperium, finibus conclusa. Sed et hoc iam agnouit KNICHEN. *op. polit.* p. II. lib. II. sect. 2. cap. 1. Musicum illud regnum, quod comites Rappelsteini Imperatoris beneficio tenuerunt, et quod successu temporis in Hohenloicorum potestatem peruenit, fistulatores atque tibicines, non etiam aeneatores complectitur. vid. IOH. FRID. SCHEID. *diss. de Iure in Musicos singulari Rappelsteinesi comitatu annexo.* Cum igitur Electoris Saxonici ius uim suam per totam Germaniam perque omnia buccinatorum et tympanistarum collegia inde ab eorum originibus exseruerit, non potuit eius potestas collegiorum statum, quoad res militaris et incrementa artis id poscerent, ordinandi et emendandi, conseruandi etiam confirmandique clientum suorum priuilegia, eosdem in usu et fructu iurium suorum tuendi ac defendendi, atque ista tam sero in litem adducta de rebus eo spectantibus iurisdictio Optimates Imperii latuisse. Si non latuit, omnesque liberrimum huius iurisdictiois exercitium per secula passi sunt, habebimus argumentum omnibus istis ratiociniis fortius ac validius, consentientem omnium Imperii Principum uocem, certe eloquentissimum silenti,

um, quo potestatis istius amplitudinem approbauerunt. Sed agnitam luculentius esse hanc Electoris Saxonici iurisdictionem, uti ab ipsis Imperatoribus, ita etiam ab omnibus fere Germaniae Proceribus, et in horum omnium buccinatores frequentissime exercitam restantur monumenta actorum ZECHIO commemorata *FECIAL. EVROP.* p. 253. Nec constat de controuersiae exemplo, praeter illud vnum, quod Ienensium Iureconsultorum responsis a CHRISTIANO WILDVOGEL et LYNCKERO in publicum editis locum fecit, et de quo, quantum satis est ad intelligendum, tradidit ZECHIVS. Quemadmodum vero antea omnes post LIMNAEVM iureconsulti, in iisque magni nominis viri VITRIARIVS et THVLEMARIVS de *Octouir.* cap. XVI, §. 21. potestatis huius tanquam indubiae meminerant, sic vnus forte FR. LVD. BERGERVS in Ienensium duumvirorum sententiam transit: reliqui, re melius perpensa, quotquot eam non reliquerunt in medio, firmis atque idoneis argumentis Saxonicae iurisdictionis veritatem asseruere. Omnium diligentiam superauit uir summus, BERNARDVS ZECHIVS in *toties excitato Feciali Europae*, quem REINHARDVS, HORNIVS, PFEFFINGER aliique sequuntur.

XVI

De rebus buccinatorum Archimareschalli iudicio subiectis satis vidimus. Videamus tandem de modo, quo ea iurisdicção exercetur. Hunc quoque sollicitè describit ZECHIVS, ut totum ad opificum consuetudines et antiquam eorum in imperio disciplinam accommodatam agnoscat. Cum enim cognitio rei peritiam iudicis inprimis requirat, praeterea hoc iuris de causis artificum politici statuendi genus maxime ex collegiorum libertate et iuribus oriatur, ipsi etiam buccinatores, ceu multis aliis hic illic opificibus licet, (v. ESTOR, *Iure Germ.* p. II, p. 883. et IOH. HENR. FRICK, in *Princip. Iuris Opific.* sect. IV, cap. I, p. 37.) sub Serenissimi sui Patroni tutela de rebus suis cognoscant, et, an quid legis suis conueniat, an poena a sodali commissa sit, iudicant decernuntque. Vbi vero aut inter ipsos collegii sodales aut etiam inter diuersa diuersorum locorum sodalitia de eiusmodi rebus non conuenit, quem in his causis summum Patronum et iudicem venerantur, ad huius, nempe Archimareschalli aulam lis deferatur. Constat Archiofficiales Imperii partes officiorum suorum per vicarios exequi

exequi. Habet autem in primis Serenissimus Elector Saxo, cuius amplissimum officium tam late patet et tot ac tanta imperii atque aulae militiaeque munera respicit, praeter Comitem Pappenhemium, subofficiale suum hereditarium, etiam alios, qui eius subinde vices agant. Ipsae leges Augustorum regiae, atque in his *Capit. Imp. nouiss.* Art. III. §. 24. non nulla supremi Aulae Caesareae Mareschalli munia ab officio Archimareschalli pendentia profitentur. Qui in solenni bello constituitur dux, dubito, an male Archimareschalli vicarium appellaueris. Sic solet etiam Serenissimus Elector eam officii partem, quam in protegenda aeneatorum familia occupari diximus, maxime per Aulae suae Mareschallum tanquam per delegatum gerere. Cuius rei origo in promptu est. Nam cum in aula sua collegium buccinatorum alar, per hos tanquam artis peritos, quicquid eo pertinet, et ab exteris collegiis ad iudicium suum deferretur, noscere potest, neque opus fuit, talium rerum cognitionem Vicario Pappenheimio demandare, quem vero valde ab simile esset tam scitos aeneatores penes se habere, quam sunt apud Electorem. Quantum ista tot causarum cognitione auctoritatem collegii tubicinum Dresdensis crescere oportuerit, per se intelligitur. Mos erat ante legem imperii an. 1731. de opificum fodalitiis emendandis propositam, in unoquoque imperii Circulo communem aliquam arcam et primarium opificum, qui collegii iure gauderent, collegium, quod caeteris omnibus in opificii rebus praeesset, constituere. Constituta etiam plurium circulorum collegia, quibus ipsa, quae in circulo quoque primaria essent, parerent. GE. BEYER. *in iur. Germ.* cap. IX. n. 58. Ea praeceptorum temporum consuetudo societati buccinatorum Dresdensi, quae in ipsa Patroni aula tubas inflaret, pulsaretque nacaria, quamque adeo iudicium Archimareschalli sine dubio probauisset, inter caetera aeneatorum per Germaniam totam collegia principatus nomen dignationemque promeruit. Igitur ad eam res artis, siue tacito consensu, siue expressa ordinatione Archimareschalli, delatae. Ipsa veru, ut plerarumque aularum Germanicarum vsus ex imitatione Saxonicae feruat, officio Aulae Mareschallatus subest. Quod si res iudicio eius proposita non liquet, aut in diuortio sententiarum non conuenit, primum aulae Mareschallatus officium, et si uel hoc, quid statui debeat, dubitet, aut si de eius et collegii buccinatorum iudicio con-

querendi

querendi materia sit, summus Imperii Marschalcus aditur, adeoque cum buccinatores Dresdenses hanc totam notionem Electoris auctoritate habeant, neque ad ipsos, sed ad ipsum supremum tympanotribarum tubicinumque patronum in rebus artem eorum ac disciplinam spectantibus prouocatio fit, quis auocationem talium rerum ad aulam Dresdensem legibus Imperii aduersari contendat?

XVII

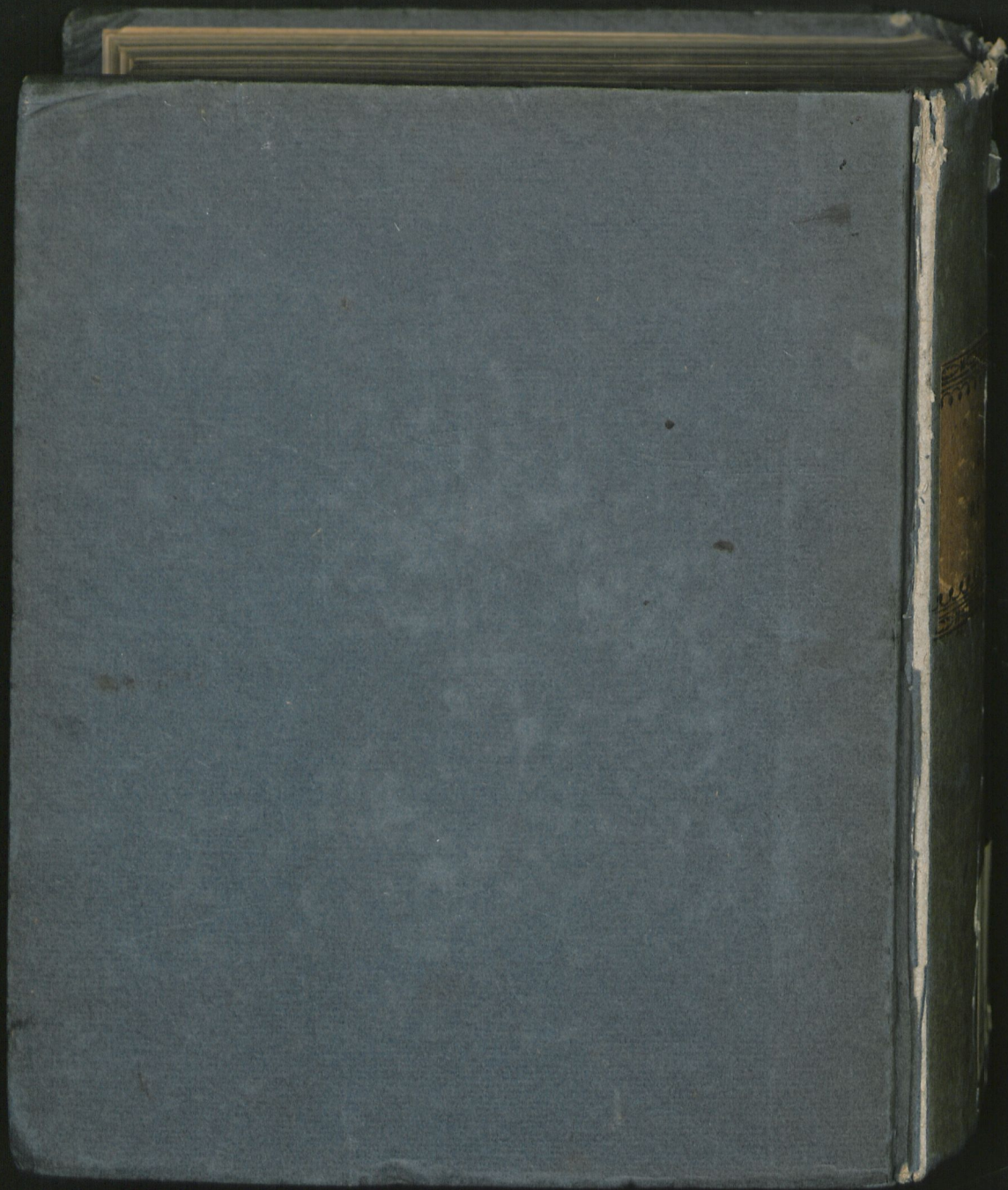
Inde etiam liquet, quod de tollendis artificum collegiis principalibus, deque non euocandis aliis ad eorum tribunal, ne ex eodem quidem, nedum ex alieno territorio sodalibus noua de disciplina opificum emendanda Imperii lex an. 1731. sanxit, iudicium Electoris Saxonici de exterorum buccinatorum litibus non euertere. Quin tantum abest, vt supremum illud aeneatorum Germanicorum tribunal ea lege sublatum sit, vt eadem potius expressis uerbis (*jedoch denen Churfürsten und Staenden an ihren dieserhalb erhaltenen Privilegien oder sonst wohl hergebrachten Iuribus obnachtbeilig*) quibus Electorum, Principum, caeterorumque Primorum singularia iura et priuilegia contra nouam hanc dispositionem facta tecta praesistit, eius auctoritatem tueatur atque defendat. vid. GONNIVS *de Protect. opif. extra territorium in Litterar. Erlangens.* an. 1751. publicatis n. 51. 52. et ap. Ampl. SCHOTTVM l. l. BVDERVS *de Protect. opif. speciali* §. ult. FRICK, l. l. Graue huius rei argumentum est, quod GONNIVS attulit, totam eam saluberrimam legem, nuper etiam imp. D. Francisco I. denuo publicatam, opificum quidem ausibus temerariis, neuiquam uero Aduocatorum iuribus esse oppositam. Haec legibus imperii defendi et confirmari egregie quoque ostendit illustr. ERN. MART. CHLADENIVS libello elegantissimo, quo *diplomata protectoria intelligi salua iurisdictione ordinaria* demonstrauit §. 8. Caeterum prorogari hanc iurisdictionem a uolentibus posse, qui forte Principis sui Marschallorum aliorumue cognitioni magistratuum se subiiciant, dubitare non fuit mos Germanorum, vnumquodque iurisdictionis ciuilis genus impune prorogantium, atque idem ex vsu rerum ZECHIVS testimonio suo approbat.

00 A 6448

ULB Halle
002 928 140

3





24

ARCHIMARESCHALLVS IMPERII
AENEATORVM PATRONVS ET IVDEX

ILL. I. CTORVM ORDINIS AVCTORITATE
PRAESIDE

D. IOH. THEOPHILO SEGERO

EIVSDEM ORDINIS ET SVPREMAE IN PROVINCIA CVRIAE
ASSESSORE ATQVE ANTECESSORE

A. D. III. IVNII ANNO CIOIOCLXXV

H. L. Q. C

DISPV TABIT

IOHANNES GOTHOFREDVS BOERNERVS

BVRCHARDIDORPIO MISNICVS

LIPSI AE

EX OFFICINA BVSCHELIA

24.

